

Inovaci Metropolitního plánu, který byl odevzdán koncem května pražskému magistrátu ke kontrole, je jeho plná digitalizace; jednoduchá aplikace s intuitivním ovládáním umožňuje snadný přístup k datům; zdroj: IPR Praha.

Česká architektura Jitka Respová	2014–2015	Czech architecture
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	7	7
8	8	8
9	9	9
10	10	10
11	11	11
12	12	12
13	13	13
14	14	14
15	15	15
16	16	16
17	17	17
18	18	18
19	19	19
20	20	20
21	21	21
22	22	22
23	23	23
24	24	24
25	25	25
26	26	26
27	27	27
28	28	28
29	29	29
30	30	30
31	31	31
32	32	32
33	33	33
34	34	34
35	35	35
36	36	36
37	37	37
38	38	38
39	39	39
40	40	40
41	41	41
42	42	42
43	43	43
44	44	44
45	45	45
46	46	46
47	47	47
48	48	48
49	49	49
50	50	50
51	51	51
52	52	52
53	53	53
54	54	54
55	55	55
56	56	56
57	57	57
58	58	58
59	59	59
60	60	60
61	61	61
62	62	62
63	63	63
64	64	64
65	65	65
66	66	66
67	67	67
68	68	68
69	69	69
70	70	70
71	71	71
72	72	72
73	73	73
74	74	74
75	75	75
76	76	76
77	77	77
78	78	78
79	79	79
80	80	80
81	81	81
82	82	82
83	83	83
84	84	84
85	85	85
86	86	86
87	87	87
88	88	88
89	89	89
90	90	90
91	91	91
92	92	92
93	93	93
94	94	94
95	95	95
96	96	96
97	97	97
98	98	98
99	99	99
100	100	100

Z výstavy Prostory touhy: Je architektura sexy?; zdroj: Galerie Jaroslava Fragnera.

K odvolání ředitele IPR Petra Hlaváčka

Filip Landa

Ačkoli jsme se na Prahu původně nechtěli zaměřovat, odvolání ředitele Institutu plánování a rozvoje hl. m. Prahy (IPR) Petra Hlaváčka dne 20. září tohoto roku a následný odchod téměř celého týmu připravujícího metropolitní plán (MPP) daly vzniknout situaci, kterou v čísle o roli městského architekta nelze ignorovat. Důvody odvolání ředitele IPR jsou uváděny tři: nezákonnost MPP, zpoždění jeho příprav a neochota vyhodit šéfa kanceláře MPP Romana Kouckého, kterému byla vytýkána špatná komunikace.

Nezákonnost plánu byla vyvrácena stanoviskem odborné pracovní skupiny z 22. srpna 2016, která se jako jediná z oponentů věnovala posouzení návrhu MPP nepředpojatě. Klíčové je zejména konstatování, že je nutné rozlišovat, co skutečně tvoří rámec zákonnosti MPP a co má být naopak předmětem odborné diskuze nad nevhodnějším z několika možných zákonných řešení.

Časový skrz v přípravě MPP jde z velké části na vrub politické reprezentace. Rada hlavního města Prahy půl roku nefungovala a nedokázala zajistit základní součinnost IPR s pořizovatelem, tedy odborem územního rozvoje, který se již několik let nachází ve stavu provizoria. Časté střídání pověřených zastupitelů neumožnilo garantovat kontinuitu diskuzí a nutilo IPR vracet se v apologetice plánu na začátek. Nelze pominout ani obstrukce s platností Pražských stavebních předpisů.

Vytýkána neochota k participaci na obsahu MPP je velmi paradoxní; snad žádný jiný územní plán v České republice nebyl tolik komunikován s veřejností ještě před začátkem oficiálního projednávání.

Jádro problému lze spatřovat v nepochopení role politiků v procesu územního plánování. Hranice mezi územním plánem jakožto objektivním systémovým produktem a expertním autorským dílem je tenká. Územní plán je sice politikem ve smyslu obecní dohody o využití území, nikoli však nástrojem k prosazování konkrétních ideologických zájmů – už jen proto, že má překlenovat několik volebních období. Na místě je otázka míry zásahů politiků i veřejnosti do fáze tvorby návrhu plánu. Všechny zainteresované strany by měly mít v procesu projednávání MPP rovné postavení – proto není jasné, proč by měly mít vybrané spolky exkluzivní přístup k rozpracovaným materiálům. Oficiální projednání je klíčové i z hlediska transparentnosti procesu, protože každá připomínka nebo námítka k plánu se musí formálně vypořádat. Nepřiměřené vměšování do fáze návrhu plánu započalo s nástupem Matěje Stropnického do funkce náměstka primátorky (viz například jeho Manifest interurbanismu,¹ z něhož je patrné nepochopení základních idejí MPP²). Teze prezentované v manifestu jsou determinovány více vyhraněným politickým viděním světa než odborným úsudkem. Z toho je zřejmé, že kromě osobních animozit účastníků sporu se jedná o střet ideologický, v němž jde o to, zda plán chápat jako univerzální regulační „kuchařku“ fixující určitý stav bez znalosti přesného budoucího vývoje, nebo jako koordinaci rozvoje města. První přístup s sebou nese riziko zablokování rozvoje, nutnost častých změn, a tím potenciálně korupční prostředí, druhý přístup umožňuje svobodný pohyb v rámci stanovených limitů a vyžaduje vysoké nároky na institucionální kapacitu. To lze nejlépe ilustrovat na sporu o způsob umístování občanské vybavenosti, kterou MPP vymezuje s ohledem na kompoziční a prostorové principy. Většina oponentů to nechápe jako jiný názor na způsob plánování, ale označují ho rovnou za chybu. V diskusi nad plánem tak dochází k záměně ideologických za odborné argumenty, k záměně odlišných výkladů plánu za věcné chyby a naopak. Namísto věcné argumentace se objevují osobní dehonestace tvůrců plánu na hraně profesní etiky. Územnímu plánu je navíc často přisuzována role, kterou tento dokument z podstaty ani nemůže plnit. MPP nemůže suplovat nedostačující kompetence samospráv, strategické dokumenty, podrobnější územně plánovací dokumentaci nebo aktivní pozemkovou a majetkovou politiku

města. Současné diskuze o tom, jaká je správná ideologická náplň plánu, v podstatě nemají smysl, neboť se velmi abstraktně točí kolem představ o míře regulace ve virtuální právní realitě. V zásadě existuje několik možností, jak dál, ale ani jedna není uspokojivá. V případě pokračování práce na MPP lze předpokládat zdržení jeho přípravy v řádu několika let, nehledě na problematiku etickou rovinnu tohoto řešení. V případě zadání kompletně nového plánu budou zpoždění i finanční náklady ještě vyšší. Na bezvýchodnost nastalé situace nakonec doplatí obyvatelé a návštěvníci Prahy. Bořit je snadné, ale tvořit těžké. Všichni, kdo se o současnou situaci přičinili, nechť přijmou za své kroky zodpovědnost a předloží adekvátní návrh řešení.

1 Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/373023-matej-stropnický-manifest-interurbanismu-v-konceptu-odůvodnění-metropolitního-plánu-není-ekonomické-moci-ani-slovo.html>, vyhledáno 24. 10. 2016.

2 Viz reakci Ondřeje Beneše a Oldřicha Ševčíka tamtéž.

Lepší stránky české tvorby

Ondřej Tuček

Patřím k těm, kteří každoročně od zimy vyhlížejí v knihkupectví další díl „ročenky“. Chápu ji jako určité zachycení momentálního stavu tuzemské architektonické scény, jako odraz toho nejlepšího, co se u nás za poslední rok postavilo. A díky tomu, že se jedná o subjektivní výběr editora-architekta, kterým letos byla Jitka Rössová ze Zlína, ukazuje každý z dosud vydaných šestnácti dílů trochu jiný příběh. A jaký je tedy ten s vročením 2014–2015?

Na publikaci můžeme nahlížet jako na specifické knižní dílo, editorský počin. Určité zaznamenatelné směry autorčina zájmu lze vyčíst z výběru staveb a komentářů k nim. První tematická linie spojuje budovy s výraznou historickou hodnotou, či takové, jejichž potenciál být nositeli historické paměti byl teprve novými zásahy odhalen. Jsou to stavby, jejichž oživení (často novou funkcí) znovu objevilo jejich krásu. Takový je pivovar v Lobčích (manželé Prouzovi), veřejné budovy v Líbeznicích (Atelier M1 architekti), synagoga v Lošticích (Milan Heidenreich), dostavba činžáku v Brně (Roman Gale a Michal Palaščík) nebo interiér kina Varšava v Liberci (Petr Hubáček, Zuzana Koňasová, Ondřej Pleštil, Jiří Žid). Nežádá jsou tyto rekonstrukce či konverze architektury přímo iniciovány. Dalším viditelným trendem, který kniha potvrzuje, je zvýšený zájem o veřejný prostor. Ať už jde o drobné intervence v rámci propagace Jihlavského filmového festivalu (Josef Čančík, Vít Šimek), památník obětem železné opony u Mikulova (Kuba & Pilař architekti) nebo parky ve Zlíně (Pavel Mudřík architects) a Českých Budějovicích (Markéta a Petr Veličkovi a David Prudík), společný mají silný prostorový koncept ve spojení s jemnou prací s detailem. A v neposlední řadě tuto kolekci realizací spojuje určitá pokora ke kontextu či kulturnímu rámci, ve kterém vznikly. Takové jsou Komunitní centrum Máj v Českých Budějovicích (SLLA architects), rekonstrukce rodinného řadového domu v Praze (D3A) nebo vstupní budova Punkevních jeskyní (Architektonická kancelář Burian-Křivinka).

Některé stavby z naznačených tematických skupin vybočují – mám na mysli modulární pavilon pro EXPO v Miláně (Chybik+Kristof Architects and Urban Designers) a experimentální objekt ve Slavkově u Brna (Fránek Architects). Je zajímavé, že jde o díla většího, velkorysejšího měřítka, u kterých čtenář váhá, zda jejich proklamovaná ekologičnost, respektive recyklovatelnost není jen módním znakem, překrývajícím jinak fádňi, technologizovanou architekturu.

Skrze ročenku se však také můžeme pokusit zhodnotit stav či určité trendy české architektury jako takové. Při listování potom vyvstanou na mysli různé otázky – například jestli počet publikovaných staveb, které vzešly z architektonických soutěží (7 z 33), je malý, nebo už by nám měl stačit? To ponechávám na úvaze každého čtenáře... Dalším překvapivým faktem je, že

bytové stavby jsou zastoupeny celkem čtyři, z toho tři rodinné domy. Objem bytové výstavby přitom u nás dle uvedených statistik setrvalo roste. Stagnuje tedy jejich kvalita, že se jich do ročenky nedostalo více? A jak si stojíme při pohledu za humna? Bohužel nemám pro srovnání k dispozici ročenky architektury Nizozemska, Japonska nebo třeba Švýcarska, nicméně určitým zarážejícím faktem je takřka totální absence významných nových budov financovaných z veřejných rozpočtů, jako jsou vysoké školy, soudy, sportoviště, budovy veřejné správy apod. Zdá se, že tomuto stavebnímu druhu se ve sledovaném období příliš nedařilo, a nejsem si jist, zda tomu v blízkém budoucnu bude lépe.

Knihy je velmi dobře připravena po stránce grafického designu (Bohumil Vašák, studio Najbrt) a kvalitně vytištěna. V tomto ohledu se tato edice neustále vyvíjí a cíluje v mezích mírné evoluce.

Poslední ročenka se nám snaží ukázat tu lepší stránku české tvorby a motivovat příklady hodnými následování a v tom spatřují její smysl. Je jen na nás, abychom další ročníky této řady naplnili důstojným obsahem.

Jitka Rössová: *Česká architektura 2014–2015*. Prostor – architektura, interiér, design, o. p. s., Praha, 2016. ISBN 978-80-87064-19-1

Vytrhaná čítanka

Tereza Kvapilová

Výstava Prostory touhy: Je architektura sexy? slibuje „představit, problematizovat a interpretovat vztahy sexuality, konstrukce sexuální a genderové identity, architektonického prostoru a architektonické tvorby na modernistickém a současném materiálu“. Tato problematika se čím dál víc dostává do středu zájmu soudobé teorie architektury, zároveň se nepřestává potýkat s handicapem stigma popové kontroverze. Výstava je jakýmsi pionýrským způsobem, jak na toto téma upozornit současnou místní scénu, což je záměr sice záslužný, ale reálná podoba výstavy vyvolává pocity přinejlepším rozpačitosti, možná spíš frustrace.

Konkrétní tematika je rozsáhlá a obtížně uchopitelná. Autoři výstavy ze škály různých historických přístupů, milníků, tezí a událostí sestavují koláž, kterou se bohužel nepodařilo přerodit v celkový obraz. Tento neúspěch vychází z nepříliš vhodně zvolené kompozice výstavy, především ze záhadného rozdělení prostoru mezi jednotlivá témata, kdy se zcela zásadní podtémata objevují pouze v omezeném prostoru v podobě kusých ilustrací, zatímco stejný či mnohonásobně větší prostor je věnován fenoménům, jež svou významností stojí na úrovni pouhé anekdoty. Například queer architektura byla uzavřena do parafráze klasické kadibudky, proti tomu kolekce formálně sjednocených modelů mrakodrapů, záměrně vyvolávající asociaci obsahu regálu sexshopu, dostala samostatnou místnost. Je zřejmé, že prostory Fragnerovy galerie jsou limitující, ale problém není ani tak samotný prostor, jako práce s ním.

Jedním z problémů výstavy je samotný záměr, respektive jeho nezřetelnost. Autoři v úvodním slovu přiznávají návštěvníkovi, že se jedná o subjektivní pohled na danou problematiku. Toto prohlášení ovšem působí nedůvěryhodně, neboť z žádné části výstavy nelze vyčíst jakýkoli názor. Deklamovaná subjektivita se tak stává pouhým alibi pro chybějící dostatečný záběr, který by zaručil alespoň základní míru objektivitu. Díky absenci osobní interpretace řešených podtémat pak není zřejmé zamýšlené sdělení. Celý koncept výstavy působí jako čítanka k celkovému tématu, což je jistě legitimní přístup; tato čítanka však vytváří dojem, že z ní někdo vytrhal tolik stránek, až se rozpadla ve hřbetu.

Je s podivem, že výstavu zabývající se lidskou sexualitou kurátorovala skupina zástupců pouze jednoho pohlaví. Autoři v úvodu sice udávají, že se pokoušeli najít ženu-architektku, která by se s nimi na výstavě podílela, ale nenašli ji – to ovšem konkrétně